ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS
DĖL ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO 2016 METAMS PATVIRTINIMO

2016 m. vasario 18 d. Nr. T-32
Šiauliai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“, Šiaulių rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planą 2016 metams (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras Antanas Bezaras

PATVIRTINTA
Šiaulių rajono savivaldybės tarybos
2016 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. T-32

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS 2016 METAMS

I SKYRIUS
ĮVADAS

Bendra informacija

Siekiant efektyvesnio socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, remiantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 3 punktu, savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planavimas rajono savivaldybėje – būtinybė nuosekliai ir veiksmingai planuoti socialines paslaugas rajone, stengtis padaryti jas kaip galima tikslesnes, labiausiai atitinkančias susiformavusios vietos bendruomenės lūkesčius ir efektyviai sprendžiančias iškilusias socialines problemas. Tai būtina priemonė siekiant strateginių rajono plėtros tikslų. Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas (toliau – planas) 2016 metams parengtas, vadovaujantis:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“;
2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“.

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano tikslai atitinka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tikslą: „Siekti efektyvios socialinės apsaugos bei užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją“. Jis yra orientuotas į šeimos stiprinimą, skurdo bei socialinės atskirties mažinimą. Socialinių paslaugų planas atitinka Šiaulių rajono savivaldybės strateginės plėtros plano 2011–2017 metams tikslus ir veiklos priemones, kurias įgyvendinus, pagerės neįgaliųjų bei senyvo amžiaus asmenų, vaikų netekusių tėvų globos bei asmenų, patyrusių socialinę riziką, integracija į visuomenę.

Identifikuojant Šiaulių rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, vadovautasi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Šiaulių teritorinės darbo biržos, Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir įstaigų, kitų įstaigų bei organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, pateikta informacija.

Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas

Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas – patenkinti asmens gyvybinius poreikius ir sudaryti žmogaus orumo nežeminančias gyvenimo sąlygas, kai žmogus pats nepajėgia to padaryti, grąžinti asmenims gebėjimą pasirūpinti savimi ir integruotis į visuomenę. Bendrieji tikslai ir socialinių paslaugų teikimo organizavimas turi būti orientuoti į:

- gerai suplanuotus, realius bendruomenės poreikius ir finansines galimybes atitinkančius ir visoms (ypač labiausiai pažeidžiamoms) socialinės rizikos grupėms prieinamas socialines paslaugas kaip socialinės atskirties mažinimo veiksnį;
- socialinių paslaugų dekoncentraciją ir decentralizaciją, labiau į šią veiklą įtraukiant nevyriausybines organizacijas, skatinant paslaugų teikėjų konkurenciją;
- persiorentavimą nuo stacionarių link diversifikuotų, kokybiškų ir kompleksiškai teikiamų nestacionarių socialinių paslaugų teikimo;
- į prevenciją, socialinės paramos gavėjo savarankiškumą;

- pagalbos į namus paslaugų apimties seniems ir neįgaliems asmenims bei socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas namuose socialinės rizikos šeimoms ir jose gyvenantiems vaikams teikimo didinimą.

Socialinių paslaugų plano rengėjai

1 lentelė

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Darbovietė	Pareigos
1.	Irena Simanauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Silva Timinskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėjo pavaduotoja
3.	Virginija Kutkevičienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyresnioji specialistė
4.	Aldona Šidlauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Buhalterinės apskaitos skyrius	Vyresnioji buhalterė
Rengiant planą dalyvavo:			
1.	Aldona Laukienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrius	Vedėja
2.	Rasa Sabaliauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Direktorė

II. SKYRIUS
BŪKLĖS ANALIZĖ

Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičius ir sudėtis

2 lentelė

Eil. Nr.	Rodiklis	**Gyventojų** (šeimų) **skaičius 2015 m.**
1.	Gyventojų skaičius *(metų pradžioje*), iš jų**:**	41787
1.1.	*mieste*	11192
1.2.	*kaime*	30318
2.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	*pensinio amžiaus gyventojai*	*10629*
2.2.	*suaugę asmenys su negalia*	*1785*
2.3.	*vaikai*	*5728*
2.4.	*vaikai su negalia*	*302*
2.5.	*socialinės rizikos vaikai*	*44*
3.	Socialinės rizikos šeimos *(2015 m. liepos 1 d.)*	*162*
3.1.	*vaikų skaičius jose*	336
4.	Globojamų vaikų skaičius *(2015 m. liepos 1 d.*), iš jų:	*206*
4.1.	*vaikai globojami šeimynose*	*34*
4.2.	*vaikai globojami šeimose*	*108*
4.3.	*institucinė vaikų globa, iš jų:*	*64*
4.3.1.	*savivaldybės globos įstaigose*	*48*
4.3.2.	*valstybinėse globos įstaigose*	*7*
4.3.3.	*kitų savivaldybių globos įstaigose*	*9*

Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Socialinių paslaugų poreikis ir socialinių paslaugų tinklo kūrimas priklauso nuo išorinių ir vidinių veiksnių.

Išoriniai veiksniai. Socialinių paslaugų poreikio tinklo plėtojimui įtakos turi politiniai veiksmai ir pokyčiai, veikiantys socialinės apsaugos politiką Lietuvoje, Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys socialinę apsaugą. Socialinių paslaugų įstatymu didelis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų infrastruktūrai, efektyvesniam socialinės globos organizavimui, paslaugų kokybei ir kt. Socialinių paslaugų planavimo objektas yra socialinės paslaugos, kurias savivaldybė planuoja savo teritorijos gyventojams ir kurių teikimą finansuoja iš savo biudžeto bei valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams.

Vidiniai veiksniai. Ekonominiu požiūriu Šiaulių rajonas turi keletą strateginių pranašumų: gera geografinė padėtis, jis supa vieną iš didžiausių Lietuvos miestų, turinčių ekonominio-socialinio vystymosi potencialą, miestą kertantys ar netoli jo praeinantys strategiškai svarbūs keliai – ne tik yra svarbus bendrosios infrastruktūros elementas, bet ir gali būti rajono ekonominės veiklos traukos centru.

Kaip ir kitų šalies savivaldybių, Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikį sąlygoja panašūs veiksniai: visuomenės senėjimas, negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas.

Visuomenės senėjimas. Šių žmonių socialinę grupę veikia įvairūs amžių sąlygojantys veiksniai: pasitraukimas iš darbinės veiklos, žemas pragyvenimo lygis, sumažėjusios galimybės savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime, sveikatos problemos, negalia, našlystė, dezorentacija greitai besikeičiančioje aplinkoje. Spartus visuomenės senėjimo procesas, ilgėjanti vidutinė gyvenimo trukmė, dėl praėjusios ekonominės krizės pablogėjusios socialinės ekonominės sąlygos, lemia augantį poreikį socialinėms paslaugoms (transporto organizavimui, pagalbos į namus paslaugoms, apgyvendinimo socialinės globos įstaigose). Įgyvendinant vyresniojo amžiaus asmenų 2012–2020 m. strategiją, siekiama, kad senyvo amžiaus ir neįgalūs žmonės kaip galima ilgiau oriai gyventų jiems artimoje aplinkoje – savo namuose, todėl šios paslaugos itin reikalingos vienišiems, senyvo amžiaus asmenims. Teikiant socialines paslaugas, gerinamos ne tik senyvo amžiaus asmenų, bet ir jų vaikų (t. y. suaugusių darbingo amžiaus gyventojų) gyvenimo kokybė, sudarant galimybę aktyviau dalyvauti darbinėje veikloje. Didėjant vyresnio amžiaus žmonių skaičiui, ir mažėjant jų fiziniam aktyvumui, būtina ieškoti būdų, kaip padėti išvengti dėl gyventojų senėjimo kylančių problemų ir sudaryti sąlygas vyresnio amžiaus asmenims gyventi pilnavertį gyvenimą. Neįgalieji ir senyvo amžiaus asmenys yra gausiausios ir labiausiai pažeidžiamos asmenų grupės, kurioms socialinių paslaugų poreikis didėja.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 metais pagyvenusių (60 m. ir vyresnių) žmonių rajone 100 vaikų iki 15 metų tenka 141 asmuo, kai 2011 metais šis skaičius sudarė 111 asmenų.

Negalia. Tai dar viena labiausiai pažeidžiamų asmenų grupė, reikalaujanti pagalbos. Dėl savo būklės, nepritaikytos socialinės aplinkos praranda savarankiškumą, socialinius gebėjimus gyventi bendruomenėje, didėja jų socialinė atskirtis. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos tikslus, svarbu teikti paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimoms, užtikrinti lygias galimybes jiems dalyvauti visose gyvenimo srityse. Neįgaliųjų skaičius kasmet nežymiai kinta. Daugėja pensinio amžiaus asmenų, kuriems nustatomas specialiųjų poreikių lygis. Neįgaliųjų bei jų artimųjų gyvenimą dažnai apsunkina tai, jog ne visi neįgalieji sugeba prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos reikalavimų, įsitvirtinti darbo rinkoje. Todėl jiems svarbu turėti bent jau mėgstamą neformalų užimtumą, padedantį atstatyti fizines, protines, socialines ir profesines galimybes suformuoti darbinius įgūdžius. Neįgalaus asmens gebėjimas dalyvauti įvairiose darbinės veiklos formose tiesiogiai priklauso nuo taikytų kompleksinės reabilitacijos priemonių efektyvumo, specialiųjų poreikių tenkinimo lygio. Tai ir lemia vis didesnį specialiųjų paslaugų poreikį, nes šis poreikis įgyvendinamas pagal demografinę, ekonominę ir socialinę situaciją, besiklostančią rajone. Asmenims, turintiems vidutinę ar sunkią negalią (ypač sunkią), reikalinga globa ar priežiūra, ką šeimos nariai ne visada gali užtikrinti, nes jie yra arba darbingo, arba pensinio amžiaus ir turintys sveikatos problemų. Nemaža dalis neįgaliųjų turi kompleksinę negalią, todėl likti be priežiūros ar nuolatinės globos negali. Nesuteikus nestacionarių socialinių paslaugų, šie asmenys patenka į globos namus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. A1-435 patvirtintas Integralios pagalbos plėtros veiksmų planas, kuriame numatyta plėtoti integralios pagalbos (socialinė globa ir slauga) paslaugas senyvo amžiaus ir neįgaliems asmenims jų namuose visose savivaldybėse. Integralios pagalbos projektai bus finansuojami 2014–2020 metų laikotarpiu ES struktūrinės paramos lėšomis. Tai kompleksinė specialistų teikiama pagalba dienos metu asmens namuose. Jos teikimas, manoma, padės neįgaliuosius prižiūrintiems šeimos nariams tęsti dalyvavimą darbinėje veikloje, neprarandant įgūdžių.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama sudaryti kuo palankesnes socialinės integracijos sąlygas asmenims, turintiems judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimus, organizuoja būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymą, t. y. gyvenamųjų patalpų pritaikymą neįgaliųjų poreikiams specialiaisiais elementais (keltuvais, liftais, nuovažomis), koreguojant šiems žmonėms sunkiai prieinamas erdves (tualetus, vonias, balkonus). Būsto (aplinkos) pritaikymo neįgaliųjų poreikiams programa įgyvendinama valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšomis.

Kad būtų galima išlaikyti kuo didesnį neįgaliųjų savarankiškumą, fizinius, protinius, socialinius gebėjimus, iš valstybės biudžeto kiekvienais metais remiami socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai, kurie įgyvendinami neįgaliųjų socialinės reabilitacijos srityje veikiančių organizacijų (asociacijų, labdaros fondų, religinių bendruomenių, viešųjų įstaigų). Nuo 2012 metų savivaldybė organizuoja šių projektų įgyvendinimą ir skiria lėšų projektams finansuoti. 2012–2015 metų dinamika pateikta žemiau esančioje lentelėje.

Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai

3lentelė

	2012 m.	**2013 m.**	**2014 m.**	**2015 m.**
Organizacijų skaičius	8	10	10	12
Paslaugas gavusių asmenų skaičius	507	524	455	511

2016 metais kaip ir ankstesniais iš socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems projektų laukiami rezultatai – veikloje dalyvaus asmenys, turintys fizinę negalią, besiskundžiantys įvairiais susirgimais: aklieji ir silpnaregiai, kurtieji ir neprigirdintys, sutrikusio intelekto asmenys ir kt. neįgalieji.

Formuojant socialinės integracijos politiką rajone, siekiama bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis žmones su negalia, skiriamas dėmesys neįgaliųjų socialinės atskirties mažinimui bei jų socialinės integracijos didinimui. Įgyvendinant projektus, atkreipiamas visuomenės dėmesys į asmenis, turinčius negalią, jų galimybes ir gebėjimus. Bendradarbiaudamos su savivaldybe neįgaliųjų organizacijos sprendžia neįgaliųjų socialines problemas, kurių sprendimų sėkmę lemia tai, kad struktūra yra lankstesnė, mažesni reikalavimai, kas leidžia operatyviau reaguoti į kliento problemą.

Socialinė rizika. Šią sąvoką apibrėžia Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas. Tai yra veiksmas ir aplinkybės, dėl kurių asmuo patiria ar yra pavojus patirti jiems socialinę atskirtį. Socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti vaikus stoka ir nebuvimas, vaikų (įvaikių) visapusiškas fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų neužtikrinimas, psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta, smurtas, įsitraukimas ar polinkis įsitraukti į nusikalstamą veiklą, piktnaudžiavimas narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu, priklausomybė nuo azartinių lošimų, elgetavimas, valkatavimas, skurdas ir benamystė, motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas. Rajone jaučiamas specialiųjų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugų poreikis socialinės rizikos asmenims, turintiems įvairių problemų. Šis veiksnys lemia vaikų, suaugusių asmenų ir šeimų priskyrimą socialinės rizikos asmenų grupei. Socialinės rizikos šeimose stokojama socialinių įgūdžių auklėjant vaikus. Vaikai, augę tokiose šeimose, dažnai mėgdžioja tėvų asocialų gyvenimo būdą, neturėdami tinkamo šeimos modelio pavyzdžio. Daugelis vaikų, netekusių tėvų globos ir praradusių galimybę

gyventi šeimoje, taip pat susiduria su šia problema. 2015 metais rajone buvo 162 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 336 vaikai.

Socialinės rizikos šeimų skaičius rajone

4 lentelė

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Socialinės rizikos šeimų skaičius	177	171	170	168	162
Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius	403	374	369	347	336

Socialinės rizikos šeimų skaičiaus kaita rajone paskutiniuosius keturis metus labai minimali, išlieka beveik tokio paties lygmens. Šiek tiek didesnė buvo 2011 metais. Skaičiaus kitimą sąlygoja įvairūs reiškiniai, vienas jų – šeimų migravimas tarp savivaldybių. Socialinės rizikos šeimose esamų problemų nesprendimas, bėgimas nuo atsakomybės, gal net ieškojimas problemos sprendimo būdų priverčia jas keisti gyvenamąją vietą. Dažnai tai laikinas reiškinys, kuris didina rizikos šeimų skaičių savivaldybėje.

2015 metais Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriaus duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybėje tėvų globos netekusių vaikų buvo 206**,** iš jų: institucinė globa nustatyta 64 vaikams, šeimynose – 34 vaikams, šeimose – 108 vaikams.

Socialinėmis paslaugomis (tokiomis kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti neigiamas socialines problemas bei užkirsti kelią šioms problemoms plisti.

Europos pagalba maisto produktais labiausiai skurstantiems rajono gyventojams

Socialinių paslaugų plėtros vienas iš faktorių yra paramos maisto produktais gavėjų skaičius. Europos pagalba labiausiai skurstantiems asmenims skiriama, kai vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui pajamos per mėnesį neviršija 1,5 VRP dydžio (t. y. 153 Eur). Paramos teikimą administruoja Socialinės paramos skyriaus specialistas, paramą skirsto seniūnijų darbuotojai. Paramos gavėjų skaičius kasmet kinta. Tam turi įtakos gyventojų skaičiaus mažėjimas, piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai, sugriežtinę reikalavimus pašalpos gavėjams, sugriežtinta bedarbių registracijos darbo biržoje tvarka, padidintas minimalus darbo užmokestis ir kt. 2015 metais Europos pagalba maistu buvo tiekta 6 kartus. Vidutiniškai Europos pagalbą 2015 metais gavo 6037 rajono gyventojai.

Kiti rodikliai

Vertinant socialinių paslaugų poreikį gyventojams taip pat svarbu atsižvelgti ir į demografinius bei ekonominius rodiklius.

Nedarbas. Nedarbas – viena pagrindinių emigracijos priežaščių. Augant nedarbui, paprastai auga ir emigracijos mastas. Tuomet, kaip jau buvo minėta, auga vyresnio amžiaus rajono gyventojų poreikis socialinėms paslaugoms**.** Šiaulių rajono teritorinės darbo biržos Šiaulių skyriaus 2015 metais darbo biržos duomenimis nuo metų pradžios buvo įregistruoti 3584 bedarbiai, iš jų: moterų – 1132 (49 proc.), vyrų – 1190 (51 proc.). Iš viso nuo metų pradžios įdarbinti 2354 rajono gyventojai, iš jų pagal neterminuotas darbo sutartis nuo metų pradžios –1920 asmenų, pagal terminuotas darbo sutartis nuo metų pradžios – 434 asmenys. Į aktyvios darbo rinkos politikos priemones nuo metų pradžios nusiųsti 653 asmenys, veiklą pagal verslo liudijimą vykdė 88 asmenys. Didžiausia problema, trukdanti bedarbiams konkuruoti ir įsitvirtinti darbo rinkoje, tai žema kvalifikacija ir patirties stoka.

Migracija. Gyventojų migracija – tai jų persikėlimas iš vienos vietos į kitą toje pačioje šalyje arba užsienio valstybėse. Analizuojant gyventojų migraciją, remiamasi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, kurie fiksuoja tik registruotos migracijos duomenis. Šie duomenys skiriasi nuo realaus gyventojų judėjimo. Gyventojų skaičius rajone kaip ir visoje Lietuvoje taip pat toliau mažėja. Šiaulių rajone migracijos saldo yra neigiamas – vadinasi išvykusiųjų skaičius viršija atvykusiųjų skaičių. Lyginant su 2010 metų tarptautinės migracijos saldo (-1709), jis yra sumažėjęs (-226), tačiau išlieka. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2015 m. natūrali gyventojų kaita rajone sudarė -107 (gimusių skaičius – 362, mirusiųjų – 469).

Šiaulių rajono gyventojų migracija

5 lentelė

	2011 m.	**2012 m.**	**2013 m.**	**2014 m.**
Atvykusieji	1319	1474	1541	1608
Išvykusieji	2269	1887	1855	1834
Migracijos saldo	-950	-413	-314	-226

Būtent natūrali gyventojų kaita ir migracija yra du pagrindiniai demografiniai rodikliai, nurodantys gyventojų skaičiaus pokytį. Daugiausia emigruoja jauni darbingo amžiaus žmonės. Vykstantis gyventojų senėjimo bei išvykstančių darbingo amžiaus gyventojų procesas skatina socialinių paslaugų poreikio augimą.

Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Pagrindinė socialinių paslaugų organizatorė yra savivaldybė. Organizuojant socialines paslaugas, vis daugiau funkcijų perduodama savivaldybėms, siekiant socialines paslaugas priartinti prie jų gavėjų gyvenamosios vietos. Socialinių paslaugų tinklą rajone sudaro stacionarios ir nestacionarios paslaugų įstaigos. Paslaugas rajone teikia biudžetinės, viešosios bei privačios įstaigos, seniūnijos ir nevyriausybinės organizacijos. Kaip ir daugelyje savivaldybių, taip ir Šiaulių rajone, didžiausias poreikis yra pagalbos į namus paslaugoms. Šiaulių rajone socialines paslaugas administruoja savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Kaimiškosios teritorijos gyventojų problemos yra glaudžiai susijusios: ekonominės problemos lemia socialinių, sveikatos problemų atsiradimą ir atvirkščiai. Siekiant mažinti nurodytų asmenų grupių socialinę atskirtį, padėti jiems integruotis į visuomenę bei aktyvinti veiklą, prioritetu iškeliama nestacionarių socialinių paslaugų plėtra. Informacija apie organizuojamų ir teikiamų socialinių paslaugų infrastruktūrą pateikta 6 lentelėje.

Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų infrastruktūros analizė

6 lentelė

Eil. Nr.	**Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes**	**Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas**	**Pavaldumas**	**Vietų (gavėjų) skaičius**		
				Iš viso	**Iš jų:**	
					finansuojamų savivaldybės	**finansuojamų valstybės**
1.	Socialinės globos namai					
1.1.	*Socialinės globos namai seniems ir neįgaliems asmenims*	*Akmenės rajono socialinių paslaugų namai, Akmenės rajonas*	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	95	1	1
		Aukštelkės socialinės	*Biudžetinė įstaiga*	280	4	7

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius		
				Iš viso	Iš jų:	
					finansuojam savivaldybės	finansuojam ų valstybės
		globos namai, Šiaulių rajonas	*(viešasis juridinis asmuo)*			
		Gerontologijos ir reabilitacijos centras, Vilnius	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	155	-	2
		Jurdaičių socialinės globos namai, Joniškio rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	283	-	1
		Linkuvos socialinės globos namai, Pakruojo rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	290	1	1
		Skemų socialinės globos namai, Rokiškio rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	375	1	1
		Suvalkijos socialinės globos namai, Marijampolės rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	208	-	1
		UAB „Senjorų namai“, Baisogala, Radviliškio rajonas	*Uždaroji akcinė bendrovė (privatus juridinis asmuo)*	35	4	2
		Utenos socialinės globos namai, Utenos rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	290	1	2
		Veisiejų socialinės globos namai, Lazdijų rajonas	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	135	2	1
		VšĮ Rietavo parapijos senelių globos namai, Rietavas	*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	40	-	1

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius		
				Iš viso	Iš jų:	
					finansuojamų savivaldybės	finansuojamų valstybės
		VšĮ „Senolių namai“, Šiaulių rajonas	*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	20	1	13
		Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namai	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	228	2	1
		Zarasų socialinės globos namai	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	220	1	-
		UAB „Sagera“ Beržėnų senjorų namai	*Uždaroji akcinė bendrovė (privatus juridinis asmuo)*	43	13	12
1.2.	Socialinės globos namai vaikams ir jaunimui su negalia	*Ventos socialinės globos namai, Akmenės rajonas*	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	147	-	1
1.3.	Socialinės globos namai vaikams	*Kuršėnų vaikų globos namai, Šiaulių rajonas*	*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	60	42	2
2.	Šeimynos					
2.1.	*Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“, Kuršėnai, Šiaulių rajonas*		*Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)*	12	12	-
2.2.	*Kairių šeimyna „Giliukas“, Egėliškių k., Šiaulių rajonas*		*Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)*	12	12	-
2.3.	*Volosovų šeimyna „Fiesta“, Vijolių k., Šiaulių rajonas*		*Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)*	12	12	-
3.	Dienos socialinės globos centrai					
3.1.	*VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“, Kuršėnai, Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis*	24	8	16

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius		
				Iš viso	Iš jų:	
					finansuojam savivaldybės	finansuojam ų valstybės
			asmuo)			
3.2.	*BĮ Šiaulių miesto specialiojo ugdymo centras*		*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	12	1	1
4.	Savarankiški gyvenimo namai					
4.1.	*VšĮ „Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namų padalinys, Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	15	1	-
5.	Socialinės priežiūros centrai					
5.1.	*Lietuvos krikščioniško fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, Šiaulių rajonas*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	20	4	-
5.2.	*Vaikų dienos centras „Vaikystės spalvos“ Kuršėnų miestas, Šiaulių rajonas*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	20	8	-
5.3.	Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras Kairių seniūnija, Šiaulių rajonas		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	35	-	-
5.4.	Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras Meškuičių seniūnija, Šiaulių rajonas		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	35	-	-
5.5.	*Šiaulių rajono savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys – seniūnijos (socialinės priežiūros paslaugų teikimas socialinės rizikos šeimoms auginančioms vaikus ir socialinės rizikos asmenims)*		*Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	11	-	-
6.	Bendruomeninės socialinės paslaugos neįgaliesiems					
6.1.	*Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	239		
6.2.	*Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	50		
6.3.	*Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	52		

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius		
				Iš viso	Iš jų:	
					finansuojam savivaldybės	finansuojam ų valstybės
6.4.	*Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	21		
6.5.	*Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	69		
6.6.	*VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ (Kuršėnų užimtumo kambarys, Šiaulių rajonas*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	21		
6.7.	*Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	32		
6.8.	*Aukštelkės specialiosios olimpiados klubas, Šiaulių rajonas*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	25	-	
7.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (socialinių paslaugų centras ir kt.)					
7.1.	*Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras*		Biudžetinė įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	121	121	
7.2.	*VšĮ Pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (globos skyrius), Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	24	14	24
7.3.	*VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos skyrius), Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	10	8	12
7.4.	*VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“, Romučių k., Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	22	-	-
7.5.	*VšĮ „Eterna Vita“, Kušleikių k., Šiaulių rajonas*		*Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)*	18	-	
7.6.	*Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija, Ginkūnai, Šiaulių rajonas*		*Asociacija (viešasis juridinis asmuo)*	12	5	-

Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų yra prieinamumas, t. y. paslaugų valdymas, skyrimas bei teikimas taip, kad būtų užtikrintas jų prieinamumas asmenims (šeimoms) kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Šiaulių rajono socialinių paslaugų įstaigų tinklas nėra tolygiai išsidėstęs rajone, kas įtakoja ir socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygį miesto ir kaimo vietovių gyventojams. Rajono gyventojams socialinės paslaugos teikiamos ir socialinio darbo veikla vyksta 11 seniūnijų, Socialinių paslaugų centre, Socialinės paramos skyriuje, Vaiko teisių apsaugos skyriuje, dienos centruose, globos institucijose. Visų socialinių įstaigų pagrindinis tikslas – išspręsti asmens ir jo šeimos problemas, suteikiant klientui reikalingas ir kokybiškas socialines paslaugas.

Senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems su negalia pagalba sutelkta Kuršėnų mieste ir Meškuičių seniūnijoje. Tėvų globos netekusiems vaikams paslaugos teikiamos Kuršėnų vaikų globos namuose ir šeimynose: Kairių šeimynoje „Giliukas“, Egėliškių k., Kuršėnų k. sen.; Balčiūnų šeimynoje „Aušrinė“, Kuršėnų mieste; Volosovų šeimynoje „Fiesta“, Vijolių k. Socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams teikiamos seniūnijose, vaikų dienos centruose, kurie savo veiklą vykdo Kuršėnų miesto, Ginkūnų, Meškuičių ir Kairių seniūnijose.

Socialinių paslaugų plėtrą lemia ne tik socialinių paslaugų poreikis, pasiūla, kliento ar savivaldybės galimybė mokėti už paslaugas, bet ir savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių demografinė situacija, jų amžius, neįgalumas, sveikatos būklė, esamos socialinės problemos ir kt. Dėl problemų sprendimo, informacijos, pagalbos krizių atvejais rajono gyventojai dažniausiai kreipiasi į gyvenamosios vietos seniūnijas.

Bendrosios socialinės paslaugos labiausiai prieinamos rajono gyventojams. Šias paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia vidutiniškai du socialiniai darbuotojai: specialistas socialiniam darbui ir socialinis darbuotojas darbui su socialinės rizikos šeimomis. Šie specialistai teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo bei atstovavimo, esant galimybei ir aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne paslaugas. Minėtas paslaugas kartu su transporto organizavimo paslauga rajono gyventojams teikia ir Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Informavimo, konsultavimo, atstovavimo paslaugas teikia Socialinės paramos skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – VTAS) ir rajono nevyriausybinės organizacijos. Nevyriausybinės organizacijos papildomai teikia asmeninės higienos ir priežiūros (savitarnos skalbimo), aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrines paslaugas. Dalis nevyriausybinių organizacijų savo veiklą vykdo Kuršėnų mieste, 8 neįgaliųjų draugijos padaliniai yra įkurti prie seniūnijų, kas sudaro galimybę kaimo vietovėse gyvenantiems gauti minėtas paslaugas.

Specialiosios socialinės paslaugos: socialinė priežiūra (pagalba į namus, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose bei institucijoje) ir socialinė globa (dienos socialinė globa, trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa).

Pagalbos į namus paslaugas teikia Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro darbuotojai. Ši paslauga 2015 metais buvo teikiama neįgaliems senyvo amžiaus asmenims bei darbingo amžiaus asmenims su negalia. Ji teikiama visose seniūnijose ir yra prieinama visiems rajono gyventojams. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas 11 seniūnijų 2015 metais teikė socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis. Minėtos paslaugos buvo teikiamos Ginkūnų vaikų dienos centre bei pradėjusiame vykdyti veiklą Kuršėnų mieste veikiančiame vaikų dienos centre „Vaikystės spalvos“. 2015 m. gegužės mėn. veiklą su socialiai remtinais vaikais rajone pradėjo Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija drauge su partneriu VšĮ „Mūsų draugas“. VšĮ „Senolių namai“ Savarankiško gyvenimo namų padalinys teikė apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugą. Krizių centras, veikiantis VšĮ „Senolių namai“, teikia laikino apnakvindinimo, intensyvią krizių įveikimo pagalbos, psichosocialinės pagalbos paslaugas.

Socialinė globa kaip ir kitos paslaugos skirta visiems rajono gyventojams, nepriklausomai nuo to, ar paslaugos poreikį turintis asmuo yra miesto, ar kaimiškosios vietovės gyventojas. Trumpalaikę / ilgalaikę socialinę globą rajone teikė Kuršėnų vaikų globos namai, šeimynos, VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras ir VšĮ Kuršėnų ligoninės globos padaliniai bei

VšĮ „Senolių namai“. Dienos socialinės globos paslaugas teikė VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“.

Taigi socialinių paslaugų įvairovė Kuršėnų miesto seniūnijoje bei kaimiškosios teritorijos seniūnijose nėra tolygi. Kaimo vietovėse socialinių paslaugų infrastruktūra turėtų būti plėtojama. Toliau pateikiama trumpa informacija apie socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

Socialinių paslaugų įstaigos neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Biudžetinė įstaiga, tenkinanti senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia poreikius, teikdama bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas. Iš jų:

Pagalba į namus. Viena iš ekonomiškiausių socialinių paslaugų rūšių, kurią teikiant mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama žmonių gyvenimo kokybė, mažinama socialinė atskirtis. Psichologiškai asmeniui ji yra priimtiniausia, nes sudaromos galimybės išlaikyti žmogų jam artimoje aplinkoje, nenutraukti ryšių su bendruomene. Suteikiamų paslaugų kokybė yra optimali. Šios paslaugos teikiamos 11 seniūnijų. 2015 metais buvo priimta 17 naujų prašymų – paraiškų socialinėms paslaugoms gauti. Mokamų socialinių paslaugų namuose vidutiniškai suteikta 81 asmeniui, į savivaldybės biudžetą buvo pervesta 3735,66 Eur. Šios paslaugos teikiamos tiems asmenims, kurie dėl amžiaus, neįgalumo, šeimyninės padėties negali savimi pasirūpinti savarankiškai.

2015 metais pagalbos į namus paslaugos suteiktos vidutiniškai 121 asmeniui (18 – suaugusių su negalia, 103 – senyvo amžiaus).

Pagalbos į namus paslaugos kaina, gavėjų sumokėtas mokestis

7 lentelė

Metai	Pagalbos į namus gavėjai	Lankomosios priežiūros darbuotojai	Paslaugų gavėjų sumokėti mokesčiai (tūkst. Eur/mėn.)	1 paslaugos gavėjo priežiūros kaina (tūkst. Eur/mėn.)
2012 m.	118	18	3,09	76,46
2013 m.	129	17	3,57	70,96
2014 m.	123	17	2,97	80,51
2015 m.	121	17	2,57	77,72

Pagalbos į namus paslaugos gavėjai pagal seniūnijas

8 lentelė

Eil. Nr.	Seniūnija	Darbuotojų skaičius	Lankomų asmenų skaičius	Iš to skaičiaus moka už paslaugas
1.	Bubių	2	13	9
2.	Ginkūnų, Kužių ir Šiaulių k. s.	1	6	3
3.	Gruzdžių	2	18	15
4.	Kairių	1	5	3
5.	Kuršėnų kaimiškoji seniūnija	2	12	7
6.	Kuršėnų miesto seniūnija	6	43	34
7.	Meškuičių	1	5	5
8.	Raudėnų	1	6	2
9.	Šakynos	1	10	7

Specialaus transporto paslauga teikiama vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. T-323. 2015 metais šiai paslaugai gauti buvo užregistruoti ir patenkinti 152 prašymai, iš jų: dėl 34 vaikų ir dėl 118 suaugusių su negalia ir senyvo amžiaus asmenų pavežėjimo. Dalis gyventojų transporto paslaugomis naudojosi po kelis kartus. Už suteiktas specialaus transporto paslaugas 2015 m. mokėjo 6 asmenys (116,99 Eur). Paslaugą teikiantis specialus automobilis yra pritaikytas asmenų su vežimėliais transportavimui.

Palyginus su ankstesniais metais, poreikis šiai paslaugai padidėjęs: 2010 m. – suteikta paslauga 62 asmenims, 2011 m. – 67 asmenims, 2012 m. – 125 asmenims, 2013 m. – 107 asmenims. 2014 m. – 114 asmenų.

Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis. 2015 metais jų išduota 627 vnt.: automatiškai reguliuojamų lovų – 61 vnt., universalių vežimėlių – 94 vnt., naktipuodžio kėdučių – 114 vnt., čiužinių nuo pragulų – 56 vnt., vaikštynių – 88 vnt., pažastinių ir alkūninių ramentų – 147 vnt. ir kt. 2015 metais aprūpintas vienas vaikas, kuriam nustatytas vidutinis neįgalumo lygis, 16 darbingo amžiaus asmenų, pripažintų nedarbingais, 21 darbingo amžiaus asmuo, pripažinti iš dalies darbingu (30–40 proc.), 9 darbingo amžiaus asmenys, pripažinti iš dalies darbingais (45–55 proc.), 309 pensinio amžiaus asmenys, kuriems nustatyti dideli specialieji poreikiai, ir 31 pensinio amžiaus asmuo, kuriem nustatyti vidutiniai specialieji poreikiai.

Techninės pagalbos priemonės išduodamos nemokamai pagal gydytojų rekomendacijas. Brangiai kainuojančios naujos techninės pagalbos priemonės yra dalinai kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Palyginanti su ankstesniais metais, aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis pagerėjo: 2010 m. išduota 337 vnt., 2011 m. – 444 vnt., 2012 m. – 504 vnt., 2013 m. – 596 vnt., 2014 m. – 498 vnt. (poreikis buvo mažesnis).

VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos padalinys – 10 vietų) ir VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (globos padalinys – 24 vietos). Teikiamos trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos. Jas gauna asmenys, kuriems nustatomas visiškas ar dalinis nesavarankiškumas. 2015 metais šiomis paslaugomis pasinaudojo 58 asmenys, iš jų: su sunkia negalia – 36 asmenys, be sunkios negalios – 22 asmenys. Asmenims su sunkia negalia paslaugos kompensuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, o be sunkios negalios – iš savivaldybės biudžeto lėšų. Administracija kompensuoja likusią lėšų dalį iš savivaldybės biudžeto lėšų / valstybės biudžeto lėšų asmenų be sunkios negalios / su sunkia negalia socialinės globos paslaugoms finansuoti, bet ne didesnę globos išlaidų dalį, negu nurodyta Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu nustatytų maksimalių trumpalaikės ar ilgalaikės socialinės globos išlaidų finansavimo dydžių.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“. Teikiamų paslaugų sudėtis: informavimas, konsultavimas, bendravimas, laisvalaikio, maitinimo, asmeninės higienos paslaugų organizavimas, kasdieninio gyvenimo ir darbinių įgūdžių ugdymas / palaikymas bei kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo savarankiškumo lygį. 2015 metais tikslinę grupę sudarė 24 neįgalieji, iš jų: 17 asmenų sunkios ir kompleksinės negalios ir 7 su vidutiniu neįgalumo lygiu. Asmuo už teikiamas dienos socialinės globos paslaugas moka 20 proc. nuo savo gaunamų pajamų.

VšĮ „Senolių namai“. Trumpalaikės / ilgalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus bei suaugusiems asmenims su negalia teikiamos, kai dėl amžiaus ar dėl neįgalumo asmenys yra netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu. Šios paslaugos teikiamos įkurtame Socialinės globos padalinyje. 2015 metais savivaldybė už suteiktas paslaugas šioje įstaigoje pagal socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis kompensavo 1 asmeniui be sunkios negalios ir 13 asmenų su sunkia negalia. Taip pat artimiesiems, globėjams / rūpintojams, kurie dėl tam tikrų priežaščių (liga, komandiruotė, atostogos ir kt.) laikinai negali prižiūrėti neįgalaus artimo žmogaus, suteikiama galimybė pasinaudoti „atokvėpio“ atostogomis. Savarankiško gyvenimo namų padalinyje yra 15 vietų. Paslaugos skirtos pagyvenusiems ir suaugusiems asmenims su negalia (fizinė negalia), kurie yra pakankamai savarankiški, t. y. gali patys bent iš dalies pasirūpinti savimi ir apsitarnauti. 2015 metais ši paslauga buvo kompensuota 1 rajono gyventojui.

Aukštelkės socialinės globos namai. Įstaiga prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, veiklą vykdanti rajono savivaldybės teritorijoje.

Jos paskirtis – užtikrinti ilgalaikę / trumpalaikę socialinę globą suaugusiems asmenims su proto negalia ar psichiniais sutrikimais, dėl kurių jie negali gyventi savarankiškai ir kuriems

reikalinga nuolatinė specialistų priežiūra. 2015 metais šioje įstaigoje paslaugų teikimas buvo finansuotas 11 asmenų, iš jų: 7 asmenims su sunkia ir 4 asmenims be sunkios negalios.

Socialinės globos kompensavimas socialinės globos įstaigose. Šiaulių rajono savivaldybė kompensuoja socialinės globos paslaugas, teikiamas vaikams su negalia, darbingo ir pensinio amžiaus neįgaliems asmenims kitose savivaldybėse. Už suteiktas paslaugas kompensuojama pagal ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis. 2015 metais savivaldybė kompensavo paslaugas 54 asmenims šiose įstaigose: Utenos – 3, Skemų – 2, Jurdaičių – 1, Linkuvos – 2, Veisiejų – 3, Zarasų socialinės globos namuose – 1, Akmenės – 2, Beržėnų – 25, Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namuose – 3, UAB „Senjorų namai“ – 5, Šiaulių specialiojo ugdymo centre – 2, Rietavo parapijos senelių globos namuose – 1, Gerontologijos ir reabilitacijos centre – 2, Ventos soc. globos namuose – 1 bei Suvalkijos socialinės globos namuose – 1.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems. 2015 metais savivaldybės administracija toliau vykdė būsto pritaikymo neįgaliesiems programą. Ši galimybė suteikta rajono gyventojams, turintiems ryškius ir labai ryškius judėjimo sutrikimus.

2015 metais gauta 10 prašymų dėl būsto pritaikymo darbų atlikimo. Informacija apie programos vykdymą pateikiama lentelėje.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems Šiaulių rajone

9 lentelė

Metai	Gautų prašymų skaičius	Skirta lėšų iš valstybės biudžeto (tūkst. Eur)	Skirta lėšų iš savivaldybės biudžeto (tūkst. Eur)	Pritaikyta būstų	Laukė (-ia) eilėje
2012 m.	4	4,85	1,17	1	3
2013 m.	7	13,94	3,48	3	4
2014 m.	3	14,37	3,59	3	2
2015 m.	11	9,8	17,3	2	10

Socialinių paslaugų įstaigos vaikams, likusiems be tėvų globos

Kuršėnų vaikų globos namai – įstaiga, kurios veiklos kryptis – teikti kokybiškas socialines paslaugas, užtikrinti vaikų priežiūrą, sukurti tokią aplinką, kurioje jie galėtų saugiai ir tinkamai augti, vystytis ir tobulėti, formuoti pilnavertę asmenybę. Vaikai patenka į globos namus, kai pripažįstama, kad tėvai nepajėgia užtikrinti išlaikymo arba šeimoje vaikui gyventi darosi nesaugu.

Vaikams teikiamos ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos paslaugos. Globojamų vaikų amžius nuo 0 iki 18 metų. 2015 metais šios paslaugos suteiktos 65 vaikams, iš jų: 42 rajono vaikams (ilgalaikė socialinė globa – 25 vaikams, trumpalaikė – 16 vaikų). Iš to skaičiaus 2 rajono vaikai apgyvendinti iki 2007-07-01 (šių vaikų išlaikymas finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų). 2015 metais globos namuose buvo apgyvendinti 26 tėvų globos netekę vaikai. Grąžinta į šeimą – 17 vaikų, 2 vaikai išvyko pas globėjus.

Kairių šeimyna „Giliukas“, Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“ ir Volosovų šeimyna „Fiesta“ – pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės viešieji juridiniai asmenys, kurių veiklos tikslas – užtikrinti globojamų (rūpinamų) vaikų teisių ir įstatymų ginamų interesų įgyvendinimą ir apsaugą, suteikiant šiems vaikams tokias gyvenimo sąlygas, kokių reikia jų fizinei, protinei, dvasinei, dorovinei bei socialinei raidai ir tokią šeimos aplinką, kokios reikia jų gerovei, kad tinkamai pasirengtų savarankiškai gyventi šeimoje ir visuomenėje. 2015 metais šeimynos globojo 36 vaikus. Finansavimas buvo skiriamas iš valstybės ir savivaldybės biudžetų. 12 vaikų išlaikymui Kairių šeimynoje „Giliukas“ per šį laikotarpį iš viso panaudota 64,9 tūkst. Eur, iš jų: 15,1 tūkst. Eur iš savivaldybės biudžeto, iš valstybės biudžeto – 49,8 tūkst. Eur.

Balčiūnų šeimynoje „Aušrinė“ 12 vaikų išlaikymui iš viso panaudota 66,5 tūkst. Eur, iš jų: iš savivaldybės biudžeto – 15,2 tūkst. Eur, iš valstybės biudžeto – 51,30 tūkst. Eur. Volosovų

šeimynoje „Fiesta“ iš viso panaudota 12 vaikų išlaikymui 60,8 tūkst Eur, iš jų: iš savivaldybės biudžeto – 15,2 tūkst. Eur, iš valstybės biudžeto – 45,6 tūkst. Eur.

VšĮ „Eterna Vita“ vaikų dienos centras „Vaikystės spalvos“ (buveinė – Kuršėnų miestas). Šis dienos centras teikia paslaugas Kuršėnų miesto ir Kuršėnų kaimiškosios seniūnijų socialinės rizikos šeimų vaikams ir jų šeimos nariams. Centras veiklą pradėjo 2013 metais. Steigėjas – VšĮ „Eterna Vita“. Vaikų amžius nuo 7 iki 15 metų, užsiėmimai vyksta 5 kartus per savaitę. Centre dirba socialinis pedagogas, psichologas, talkina savanoriai. 2015 metais dienos centrą lankė apie 20 vaikų. Centro misija – vaikų gerovė, teikiant socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas. 2015 metais pagal sudarytą sutartį buvo finansuotos paslaugos 8 socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams. Panaudota 6,5 tūkst. Eur.

VšĮ „Senolių namai“ (krizių centras socialinės rizikos šeimoms). Yra galimybė suteikti šias paslaugos: trumpalaikę socialinę globą vaikams, likusiems be tėvų globos, laikiną apnakvindinimą motinoms ir vaikams, socialinių įgūdžių ugdymą ir palaikymą, intensyvi krizių įveikimo pagalbą, psichosocialinę pagalbą.

Lietuvos krikščioniško fondo Vaikų dienos centras (buveinė – Ginkūnų sen.). Centro misija – siekti vaiko gerovės teikiant vietinės bendruomenės vaikams socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas, ypatingą dėmesį skiriant vaikams, augantiems socialinės rizikos šeimose. Vaikams teikiamos dienos užimtumo paslaugos 4 kartus per savaitę. 2015 metais šios paslaugos suteiktos 4 socialinės rizikos šeimose augantiems rajono vaikams (panaudota 2,9 tūkst. Eur). 2016 metais dienos centras planuoja paslaugas teikti ir socialiai remtinų šeimų vaikams.

Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose. Dienos centrai, siekdami užtikrinti vaikų teisių bei teisėtų interesų apsaugą, teikia mokyklinio amžiaus vaikams, augantiems probleminėse šeimose, nemokamas socialines paslaugas, vykdydami vaikų resocializaciją, siekdami juos integruoti į visuomenę, padėti prisitaikyti prie visuomenės normų ir sąlygų, nuosekliai ir kompleksiškai šalinti esamas socialinės atskirties sąlygas. Dirba socialinį darbą su šių vaikų tėvais, skatindami juos geriau rūpintis, prižiūrėti ir auklėti vaikus. Dienos centrai yra steigėjo Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos padaliniai. Šiuo metu paslaugos teikiamos 84 vaikams.

Seniūnijos

Seniūnijose dirba 26 darbuotojai, iš jų: 13 socialinių darbuotojų (nuo 2016-01-04 pakeistas pareigybės pavadinimas – specialistas socialiniam darbui), 11 socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis ir 2 specialistai. 2015 metais socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugoms gauti buvo pateikti 36 nauji prašymai. Dažniausiai šeimos į socialinės rizikos šeimų apskaitą įrašomos dėl piktnaudžiavimo alkoholiu**,** negebėjimo pasirūpinti vaikais, psichologinės, fizinės ir seksualinės prievartos**,** vaikui nustatytos laikinosios globos ir kt. įgūdžių nebuvimo. Sprendžiant šias problemas bendradarbiaujama su Šiaulių priklausomybės ligų centru, rajono Pedagogine psichologine tarnyba ir kt. įstaigomis. Gydyti priklausomybės nuo alkoholio 2015 metais buvo nukreipti 5 suaugę socialinės rizikos šeimų asmenys, auginantys vaikus. Iš socialinės rizikos šeimų apskaitos 2015 metais buvo išbrauktos 48 šeimos, nes išnyko įrašymo į apskaitą priežastys, išvyko į kitą savivaldybę, šeimoje neliko nepilnamečių ir kt.

Kiti specialistai socialiniam darbui dirba su suaugusiais neįgaliais, senyvo amžiaus, socialinės rizikos asmenimis, asmenimis su proto negalia, ieškodami būdų jų problemoms spręsti.

Nevyriausybinės organizacijos

Nevyriausybinės organizacijos yra svarbūs bendrųjų socialinių paslaugų teikėjai savivaldybėje. Jų teikiamų paslaugų kaštai mažesni, žmonėms šios paslaugos lengviau prieinamos, tiksliau atspindi įvairų socialinių grupių asmenų poreikius:

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija vienija 456 narius, iš jų: 53 turi visišką negalią. Socialines paslaugas draugijoje teikia kvalifikuoti specialistai, turintys socialinio darbo teikimo patirties. Draugija turi 8 padalinius (Kuršėnai, Gruzdžiai, Kužiai, Aukštelkė, Bubiai, Kairiai,

Žadžiūnai ir Meškuičiai). Aktyvi projektinėje veikloje, kuria siekiama didinti neįgaliųjų socialinę integraciją, ugdyti neįgaliųjų socialinius įgūdžius visose gyvenimo srityse.

VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ įkurta prieš 14 metų. PSPC duomenimis, įregistruoti 580 asmenys, turintys psichinę negalią. Rajone yra susikūrusi tik viena tokio pobūdžio grupė. Kuršėnų užimtumo kambario tikslinė grupė – psichinę negalią turintys asmenys ir jų šeimos nariai. Dalyvauja projektinėje veikloje siekdama veiklų įvairovės, kuri skatintų neįgaliuosius prasmingai ir kokybiškai leisti laiką, atstatytų jų dvasines jėgas.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius. Vienija 52 narius, iš jų - 26 jaunimo atstovai. Savanoriai (apie 40) padeda organizuoti akcijas, lanko senyvo amžiaus vienišus gyventojus, vykdo pirmosios pagalbos teikimo mokymus, dalyvauja ES projekte „Parama maisto produktais“. Veiklą vykdo Raudonojo Kryžiaus vaikų dienos centras, kurį lanko 18 vaikų, augančių socialiai remtinose bei socialinės rizikos šeimose. Kuršėnų skyrius siekia dalyvauti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonėje Nr. 08.6.1-ESFA-V-911 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ – įkuriant labdaros valgyklą socialinę atskirtį patiriantiems gyventojams. Dalyvauja projektinėje veikloje (socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliesiems bendruomenėje).

Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“ vienija 60 narių (34 – vidutinio ir sunkaus neįgalumo asmenys). Paslaugų gavėjai – neįgalūs vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos nariai. Bendrijoje vykdoma savipagalbos ir užimtumo veikla, organizuojami kultūriniai renginiai, stovyklos. 19 neįgaliųjų lanko dienos centrą sutrikusio intelekto asmenims. Teikia socialines paslaugas asmenims, turintiems proto negalią. Dalyvauja darbinio užimtumo, ugdymo priemonėse, kultūriniuose renginiuose, teikia informaciją, konsultuoja socialiniais klausimais.

Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“ vienija apie 50 narių. Teikiama įvairi socialinė, metodinė pagalba, siekiant didinti jų savarankiškumą. Talkinant medikams, asmenys mokosi diabeto savikontrolės ir kt. Projektinėje veikloje nedalyvauja.

Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija įkurta 2014 metais, vienija 42 narius. Didžiąją dalį sudaro vyresnio amžiaus asmenys, kurių darbingumas nuo 0 iki 50 proc. Ypač daug dėmesio reikalauja vieniši asmenys – labiausiai pažeidžiama ir nesaugi žmonių grupė.

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“. Klubas vienija fizinę negalią turinčius neįgaliuosius, kurie siekia gyventi aktyvų gyvenimą. Klubas vienija 25 narius, kurie sportinius gebėjimus lavina sporto būreliuose, klubuose, dalyvauja renginiuose.

Asociacija „Aukštelkės specialiosios olimpiados klubas“ vienija psichinę ir protinę negalią turinčius asmenis ir jų šeimų narius, siekdami, per motoriką ir sportą neįgaliuosius reabilituoti ir integruoti į visuomenę. Aktyviai dalyvauja 25 nariai.

Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas 2015 m.

10 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis		1000 gyventojų tenka vietų (41787 gyv.)	Iš jų finansuoja savivaldybė *
		Įvertintas	Nepatenkintas		
1.	*Ilgalaikė socialinė globa*				
1.1.	Suaugę asmenys su negalia	8	-	0,19	4
1.2.	Senyvo amžiaus asmenys	27	2	0,65	11
1.3.	Vaikai su negalia	-	-	-	-
1.4.	Vaikai, likę be tėvų globos	3	-	0,07	3
2.	*Trumpalaikė socialinė globa*				

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis		1000 gyventojų tenka vietų (41787 gyv.)	Iš jų finansuoja savivaldybė *
		Įvertintas	Nepatenkintas		
2.1.	Suaugę asmenys su negalia	3	-	0,07	1
2.2.	Senyvo amžiaus asmenys	22	-	0,53	7
2.3.	Vaikai su negalia	-	-	-	-
2.4.	Vaikai, likę be tėvų globos	25	-	0,6	25
3.	*Dienos socialinė globa institucijoje*				
3.1.	Suaugę asmenys su negalia	1	-	0,02	-
3.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	-	-	-
3.3.	Vaikai su negalia	-	-	-	-
4.	*Dienos socialinė globa asmens namuose*				
4.1.	Suaugę asmenys su negalia	-	-	-	-
4.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	-	-	-
5.	*Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose*				
5.1.	Suaugę asmenys su negalia	-	-	-	-
5.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	1	-	-
5.3.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	5	-	0,12	5
6.	*Pagalba į namus*				
6.1.	Suaugę asmenys su negalia	18	-	-	18
6.2.	Senyvo amžiaus asmenys	103	-	-	103
7.	*Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje*				
7.1.	Socialinės rizikos šeimos ir vaikai, augantys socialinės rizikos šeimose	12	-	0,3	12
8.	*Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose*				
8.1.	Socialinės rizikos šeimos ir vaikai, augantys socialinės rizikos šeimose	36	-	-	36 (*bendras šeimų sk. – 162)*
8.2.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	-	-	-	-
9.	*Laikinas apnakvindinimas*				
9.1.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	-	-	-	-
10.	*Kitos socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo)*	-	-	-	-
11.	*Bendrosios socialinės paslaugos (pagal gyventojų poreikį)*	Tenkinama pagal poreikį	Tenkinama pagal poreikį	-	Tenkinama pagal poreikį

Palyginti savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų išvystymą 2015 metais su socialinių paslaugų išvystymo normatyvais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. A1-23 „Dėl Socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“, galima teigti, kad rajono gyventojai gavo jiems pagal poreikį reikalingas socialines paslaugas. Kai kurių socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų – nesant socialinių paslaugų poreikio. 2015 metais rajone nebuvo teikiamos trumpalaikės socialinės globos vaikams su negalia, dienos socialinės globos paslaugos institucijoje senyvo amžiaus ir vaikams su negalia, dienos socialinės globos asmens namuose suaugusiems su

negalia bei senyvo amžiaus asmenims, socialinės rizikos suaugusiems asmenims apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugos socialinės rizikos suaugusiems asmenims, laikino apnakvindinimo paslaugos socialinės rizikos suaugusiems asmenims.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Siekdami įvertinti socialinių paslaugų poreikį rajono savivaldybėje, pateiksime socialinių paslaugų analizę pagal atskiras paslaugų gavėjų grupes bei socialinių paslaugų rūšis, atliksime socialinių paslaugų pasiūlos analizę, aptarsime savivaldybės organizuojamas ir jos teritorijoje veikiančias kitų institucijų teikiamas socialines paslaugas**.**

Neįgalūs vaikai ir suaugę asmenys. Neįgaliesiems Socialinės paramos skyrius organizuoja būsto pritaikymą, Socialinių paslaugų centras aprūpina techninės pagalbos priemonėmis, teikia rajono neįgaliesiems bendrąsias socialines paslaugas: konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo, transporto organizavimo bei specialiąsias socialines paslaugas (pagalba į namus).

Asmenims su negalia kaip ir senyvo amžiaus asmenims teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 2010 m. šios paslaugos buvo suteiktos 120 asmenų, 2011 m. – 120 asmenų, 2012 m. – 115 asmenų, 2013 m. – 125 asmenims, 2014 m. – 123 asmenims, o 2015 m. – 121 asmeniui. Didžiausias šios paslaugos gavėjų skaičius Kuršėnų mieste. Šis skaičius nuolat kinta, tačiau paslauga teikiama visose seniūnijose, yra prieinama visiems rajono gyventojams, o jos poreikis tenkinamas.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ teikia dienos socialinės globos paslaugas suaugusiems su sunkia ir vidutine kompleksine proto negalia. Šia paslauga užtikrinamas kokybiškas paslaugų teikimas, atsižvelgiant į neįgaliųjų poreikius. Jie yra lavinami, ugdant jų socialinius, darbinius, kasdieninio gyvenimo įgūdžius. Organizuojamas laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus. Taip pat teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį. Dienos socialinės globos paslaugas teikia ir VšĮ „Senolių namai“. Šios įstaigos teikiamos paslaugos skirtos senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems su negalia. Kai globėjai, rūpintojai laikinai dėl tam tikrų priežaščių (komandiruotės, ligos, atostogų ir kt.) negali prižiūrėti asmens, kuriam reikalinga nuolatinė priežiūra, „atokvėpio“ paslaugas gali suteikti VšĮ „Senolių namai“.

Aukštelkės socialinės globos namai užtikrina ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą 18 metų sulaukusiems asmenims, turintiems proto ar psichikos negalią.

Rajono savivaldybės gyventojams 2015 metais trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą neįgaliems asmenims užtikrino VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (globos padalinys), VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos padalinys) ir VšĮ „Senolių namai“. Socialinės paramos skyrius organizavo neįgalių asmenų apgyvendinimą kitų savivaldybių globos įstaigose, atsižvelgdamas į asmens ar jo artimųjų pageidavimą.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas taip pat teikia Šiaulių darbo birža, neįgaliuosius atstovaujančios nevyriausybinės organizacijos, socialinių paslaugų, sveikatos, švietimo, kultūros ir sporto įstaigos. Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą. Neįgaliuosius pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančios organizacijos yra svarbios, užtikrinančios sėkmingą neįgaliųjų socialinę integraciją rajone.

Senyvo amžiaus asmenys. Senyvo amžiaus asmenims, kaip ir neįgaliesiems organizuojamos apgyvendinimo socialinės globos įstaigose paslaugos, atsižvelgiant į jų ar artimųjų pageidavimą bei asmens finansines galimybes mokėti už teikiamas paslaugas. Rajone nėra globos namų senyvo amžiaus asmenims, todėl šią paslaugą teikia VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės globos padalinys, VšĮ Kuršėnų ligoninės globos padalinys ir VšĮ „Senolių namai“. Ji teikiama asmenims, kurie dėl senyvo amžiaus bei negalios gyventi vieni negali. Dažniausiai jiems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis, o specialiųjų paslaugų nepakanka. Senyvo amžiaus asmenys taip pat turi galimybę apsigyventi VšĮ „Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namuose, kur paslaugos teikiamos iš dalies savarankiškiems

asmenims, nereikalaujantiems nuolatinės priežiūros. Jie turi galimybę savarankiškai tvarkytis buityje, mokėti mokesčius, gamintis maistą. Įstaigos socialiniai darbuotojai teikia dalinę pagalbą.

Socialinės rizikos šeimos. 2015 metais, Vaiko teisių apsaugos skyriaus duomenimis, rajone buvo 162 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 336 vaikai. Socialinės rizikos šeimų pasiskirstymas rajone netolygus. Socialinių įgūdžių paslaugas teikia 11 seniūnijų socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis, kurie bendradarbiauja su policija, Vaiko teisių apsaugos skyriumi, įstaigomis bei institucijomis probleminių šeimų klausimais. VšĮ „Senolių namai“ krizių centras teikia trumpalaikės socialinės globos vaikams, likusiems be tėvų globos, iš socialinės rizikos šeimų paslaugas, laikino apnakvindinimo, socialinių įgūdžių ugdymo veiklą vykdo ir vaikų dienos centrai (Lietuvos krikščioniškojo fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, dienos centras „Vaikystės spalvos“ Kuršėnų mieste, kurio steigėjas – VšĮ „Eterna Vita“, dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose, kurių steigėjas – Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija, teikiantys vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugas, ugdo jų socialinius įgūdžius, vykdo žalingų įpročių prevenciją, dirba su vaiku ir jo šeima, teikia sociokultūrines paslaugas.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją, vaikų dienos centrų, krizių centrų paslaugas reikėtų plėtoti visose kaimiškosiose seniūnijose, kuriose gyvena nemažas skaičius socialinės rizikos grupei priklausančių bei socialiai remtinų šeimų.

Tėvų globos netekę vaikai. Apžvelgiant ankstesnių metų duomenis, galima teigti, kad tėvų globos netekusių vaikų skaičius kito kiekvienais metais: 2010 m. – 38 vaikai, 2011 m. – 43 vaikai, 2012 m. – 27 vaikai, 2013 m. – 47 vaikai, 2014 m. – 18 vaikų, o 2015 metais tokių vaikų buvo 46**.** Vaikai, netekę tėvų globos, ir toliau yra apgyvendinami šeimynose, savivaldybės pavaldumo Kuršėnų vaikų globos namuose, kuriuose yra 60 planinių vietų, šeimose. Kuršėnų vaikų globos namuose teikiamos paslaugos yra kokybiškos, vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Tačiau pažymėtina, kad institucinė globa netenkina vaikų poreikių, jiems sudėtinga pasiruošti savarankiškam gyvenimui. Iš globos namų išėjusių vaikų situacija dažnai būna sudėtingesnė nei šeimose globojamų. Todėl šiandien vis garsiau kalbama apie bendruomenines paslaugas, apie globos namų skaičiaus mažinimą, padedant globotiniams integruotis į visuomenę. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams planas. Šiuo planu siekiama 2014–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliems suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą**.** Rajone šiandien registruotos trys šeimynos, kurių teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias daugelio socialinių, psichologinių bei pedagoginių problemų kilimui visais vaikų raidos etapais. Todėl, siekiant geresnės paslaugų kokybės bei ekonominio efektyvumo, tikslinga plėsti šeimynų teikiamas trumpalaikės bei ilgalaikės socialinės globos paslaugas tėvų globos netekusiems vaikams, aktyvinti globėjų, įtėvių paiešką. 2015 metais Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu šeimynų materialinei būklei pagerinti skirta finansinė parama – 15 000 eurų (po 5 000 Eur kiekvienai šeimynai), tai leido atnaujinti vaikų gyvenamąsias patalpas, pagerinti sąlygas vaikams augti ir ugdytis.

Socialinės rizikos suaugę asmenys. Tai darbingo amžiaus asmenys, esantys socialiai atskirti dėl to, kad elgetauja, valkatauja, piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis ir kitomis psichotropinėmis medžiagomis, yra priklausomi nuo azartinių lošimų, įtraukti ar linkę įsitraukti į nusikalstamą veiklą ir yra iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Rajone socialinės adaptacijos priemonių tinklas socialinės rizikos suaugusių asmenų grupei nėra išplėtotas. Kadangi rajono teritorijos ribos šliejasi su Šiaulių miesto ribomis, didžioji dalis šiai grupei priklausančių asmenų įsilieja į miesto gyventojų gretas, taip šiek tiek palengvindami kylančių problemų sprendimą.

Tačiau problema yra. Į Socialinės paramos skyrių besikreipiantiems asmenims dažniausiai buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas ir konsultavimas. Šiai socialinės rizikos asmenų grupei trūksta laikino gyvenimo namų. 2015 metais šias paslaugas teikė Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija, kuri suteikė paslaugas 5 rizikos grupei priklausantiems asmenims (1,7 tūkst. Eur). Šiandien ši problema labai aktuali ir itinpaaštrėja, kai atsiranda sveikatos sutrikimai. Šiems asmenims turi būti teikiamos specifinės psichologinės bei socialinės reabilitacijos paslaugos. Šiai grupei priklausantys asmenys atsidūrę gydymo įstaigoje (išimties tvarka) negauna tinkamos jiems aktualios pagalbos, bet sukelia nemažai problemų įstaigai pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Todėl šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti regionines socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose. Taip pat šiems asmenims būtina organizuoti laikino apnakvindinimo paslaugas.

Rajono teritorijoje savo veiklą su rizikos grupei priklausančiais asmenimis vykdo dvi įstaigos. VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė vyrams, kurios tikslas – padėti priklausomiems nuo narkotikų, alkoholio ir psichotropinių medžiagų integruotis į socialų gyvenimą. Reabilitacijos trukmė – 1 metai ir ilgiau. Vienu metu bendruomenėje gali gyventi 22 asmenys. VšĮ „Eterna Vita“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė, konsultuojanti sergančius priklausomybėmis, siunčia į gydymo įstaigas, motyvuoja gydymuisi ir reabilitacijai. Vienu metu bendruomenėje gali gyventi 18 asmenų. Reabilitacija trunka 12–18 mėnesių.

Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje

11 lentelė

Eil. Nr.	**Įstaigos**	**Socialinių darbuotojų skaičius**		**Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius**
		Iš viso	**Iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto**	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	**Biudžetinėse:**	**13**		**36**
1.1.1	*Kuršėnų vaikų globos namai*	12	Socialinio darbuotojo padėjėjai – 19	19
1.1.2.	*Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras*	1		17
1.2.	**Viešosiose įstaigose:**	**8**		**19**
1.2.1.	*VšĮ „Senolių namai“*	2		7
1.2.2.	*VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“*	2		6
1.2.3.	*VšĮ „Eterna Vita“*	1		6
1.2.4.	*VšĮ Pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (globos padalinys)*	2		-
1.2.5.	*VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos padalinys)*	1		-
2.	**Savivaldybės administracijoje:**	**26**	-	-
2.1.	*Seniūnijų specialistai socialiniam darbui*	13	-	
2.2.	*Seniūnijų socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis*	11	11	-
2.3.	*Specialistai (seniūnijose)*	2	-	-
	Iš viso	**47**	30	**55**

Analizuojant socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo efektyvumą ir įvertinus, kad rajono teritorija kaimiška, siekiant, kad teikiamos paslaugos būtų kokybiškos, efektyvios ir savalaikės, būtina pasirūpinti priemonėmis, kurios didintų darbuotojų kompetenciją ir stiprintų jų motyvaciją (darbuotojų supervizija ir mokymai, socialinio darbo įvaizdžio visuomenėje kėlimas, darbo sąlygų gerinimas). Tai yra – būtina sukurti saugaus darbo sistemą. 2015 metų pabaigoje

vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-810 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. A1-22 „Dėl Socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo " pakeitimo" buvo peržiūrėti šių darbuotojų tarnybinių atlyginimų koeficientai.

Socialinių darbuotojų išsilavinimas. Iš viso savivaldybės administracijoje (seniūnijose) bei socialinių paslaugų įstaigose dirba 47 socialiniai darbuotojai ir 55 socialinio darbuotojo padėjėjai, turintys atitinkamą išsilavinimą, kurie ir toliau aktyviai dalyvauja mokymuose, siekdami tobulinti kvalifikaciją, gilinti turimas žinias.

Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

2015 metais visos įstaigos, teikiančios socialines paslaugas, dirbo turėdamos licencijas, tai padėjo užtikrinti minimalią socialinės globos kokybę. 2015 metais socialinių paslaugų plane numatyti veiksniai buvo įgyvendinti. Savivaldybės gyventojams buvo teikiamos numatytos socialinės paslaugos, kurias pagal asmens savarankiškumo lygį teikė savivaldybės įstaigos, biudžetinės, viešosios socialinių paslaugų įstaigos bei nevyriausybinis sektorius.

Atsižvelgiant į gyventojų poreikius, buvo siekiama išlaikyti tas pačias teikiamų socialinių paslaugų – dienos socialinės globos neįgaliems asmenims institucijoje, pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose, transporto organizavimo, ir kitų paslaugų apimtis. Pagrindiniai socialinių paslaugų gavėjai buvo, yra ir išlieka neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos, suaugę socialinės rizikos asmenys, tėvų globos netekę vaikai. Socialiniai darbuotojai, teikiantys socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms rajone, pastebi, kad ne tik socialinės rizikos šeimos, bet ir šeimos, kurios neįrašytos į socialinės rizikos šeimų apskaitą, neretai patenka į krizines situacijas ar susiduria su socialinės rizikos veiksniais, pažeidžiančiais šeimos santykių pusiausvyrą ir sutrikdančiais sėkmingą šeimos funkcionavimą. Savalaikių ir efektyvių kompleksinių paslaugų krizinėse situacijose esantiems tėvams, auginantiems vaikus, teikimas – priemonė, mažinanti socialinės rizikos šeimų skaičių, kuris kelia susirūpinimą. Laiku suteikus tinkamą pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant tėvų socialinių bei pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymui, galima užkirsti kelią krizės užsitęsimui bei naujų problemų atsiradimui. Tikslinga populiarinti globą šeimoje ir įvaikinimą, skatinant šeimas tam žingsniui. Kuršėnų vaikų globos namų globotiniai laukia pagalbos, tikisi rasti vietos globėjų ar įtėvių širdyse, jų namuose. Konsultavimo, informavimo ir tarpininkavimo paslaugos buvo teikiamos visiems pagal poreikį. Visiškai tenkinamas buvo poreikis asmenims su sunkia negalia, nes šios paslaugos buvo finansuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių specialiosios dotacijos lėšų bei asmens lėšų. Toliau tęsiama būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo programa neįgaliesiems, kurio poreikis 2015 metais, palyginti su 2014 metais, išaugo – 2015 metais buvo gauta 10 prašymų, kai 2014 m. jų buvo tik 3. 2016 metais bus svarbu išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtis, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtis. Buvo plėtojama profesinė kompetencija. Socialiniai darbuotojai bei specialistai socialiniam darbui turėjo galimybę dalyvauti mokymuose, konferencijose, seminaruose, tobulino žinias. Tiesa, socialinių darbuotojų poreikis nėra visiškai patenkintas. Atsižvelgiant į tai, kad socialinio darbuotojo darbui su socialinės rizikos šeimomis normatyvas – 17 šeimų, būtinas dar vienas etatas Kuršėnų miesto seniūnijoje, kur 2015 metais darbuotoja dirbo su 34 šeimomis.

Socialinių paslaugų finansavimui panaudotų lėšų suvestinė

12 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	2012 m. tūkst. Eur	2013 m. tūkst. Eur	2014 m. tūkst. Eur	2015 m. tūkst. Eur
1.	Savivaldybės biudžetas	330,2	345,82	528,31	756,1
2.	Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	571,75	598,96	541,04	518,6
3.	Valstybės biudžetas	60,14	77,08	76,03	73,3

Lėšų didėjimui turėjo įtakos paslaugų gavėjų skaičiaus augimas, paslaugas teikiančių įstaigų skaičiaus didėjimas bei paslaugos kainų ir asmens gaunamų pajamų pokyčiai.

III SKYRIUS
UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS 2016 METAMS

Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Įgyvendinant Šiaulių rajono plėtros strateginio plano 2011–2017 metams vieną iš prioritetų „Pilietiškos, apsišvietusios, kūrybiškos, sveikos ir saugiai gyvenančios bendruomenės kūrimas“, socialinių paslaugų plėtotės prioritetai yra šie:

1 prioritetas – socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija;

2 prioritetas – nestacionarių socialinių paslaugų plėtra;

3 prioritetas – rajono senyvo amžiaus ir neįgalių žmonių globos įstaigų infrastruktūros plėtra.

Atsižvelgiant į rajono socialinę demografinę situaciją, Šiaulių rajono savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra šios: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos vaikai, socialinės rizikos šeimos, likę be tėvų globos vaikai, asmenys, patyrę socialinę riziką.

Šios socialinės grupės yra menkiau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Vertinant Šiaulių rajono socialinę demografinę situaciją, prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys:

1. dienos socialinės globos paslaugos pagyvenusiems, vaikus auginančioms šeimoms, patyrusioms socialinę riziką;

2. pagalbos į namus paslaugos pagyvenusiems ir neįgaliems rajono gyventojams;

3. socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo) socialinės rizikos suaugusiems asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių neturi kur ar negali vieni gyventi;

4. socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugų plėtojimas vaikus auginančioms šeimoms, patyrusioms socialinę riziką;

5. bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, plėtojant paslaugų neįgaliesiems bei senyvo amžiaus asmenims teikimą.

Priemonių planas

13 lentelė

Tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje PATENKINTI ASMENS GYVYBINIUS POREIKIUS IR SUDARYTI ŽMOGAUS ORUMO NEŽEMINANČIAS GYVENIMO SĄLYGAS, KAI ŽMOGUS PATS NEPAJĖGIA TO PADARYTI, GRĄŽINTI ASMENIMS GEBĖJIMĄ PASIRŪPINTI SAVIMI IR INTEGRUOTIS Į VISUOMENĘ				
Uždaviniai	**Priemonės**	**Lėšos tūkst. Eur**	**Atsakingi vykdytojai**	**Laukiamas rezultatas**
1.1. Užtikrinti bendrųjų socialinių paslaugų teikimą rajono gyventojams	1.1.1. Plėtoti specialiojo transporto paslaugų teikimą socialinių paslaugų gavėjams	*savivaldybės biudž. lėšos*	Socialinių paslaugų centras	apie 170 asmenų
	1.1.2. Aprūpinti neįgalius asmenis techninės pagalbos priemonėmis	*valstybės biudž. lėšos*	Socialinių paslaugų centras	apie 500 asmenų
	1.1.3. Tęsti būsto ir gyvenamosios aplinkos	61,5 *savivaldybės*	Savivaldybės administracija,	Pritaikytų būstų skaičius,

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
	neįgaliesiems pritaikymo programą: keltuvų ir nuovažų įrengimas, sunkiai prieinamų erdvių koregavimas	*biudž. lėšos* 58,5 *valstybės biudž. lėšos*	Socialinės paramos skyrius	atsižvelgiant į turimas lėšas
	1.1.4. Paramos maisto produktais labiausiai skurstantiems gyventojams programos įgyvendinimas	9 *savivaldybės biudž. lėšos*	Savivaldybės administracija, Raudonojo Kryžiaus draugija, seniūnijos	apie 4500 asmenų
	1.1.5. Tęsti socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų finansavimą	5,8 s*avivaldybės biudž.lėšos* 60,8 *valstybės biudž. lėšos*	Savivaldybės administracija, nevyriausybinės organizacijos	Finansuotų projektų skaičius ir paslaugų gavėjų skaičius –apie 500 asmenų
1.2. Skatinti ir remti įvaikinimą ir globą (rūpybą) šeimose ir šeimynose	1.2.1. Informuoti visuomenę apie įvaikinimą, globą (rūpybą), skatinti prisidėti prie stacionarios socialinės globos mažinimo	-	Savivaldybės administracija, VTAS	Nuolatinis informacijos teikimas
	1.2.2. Finansuoti socialinės globos paslaugas šeimynose gyvenantiems tėvų globos netekusiems vaikams	30 *savivaldybės biudž.lėšos*	Savivaldybės administracija, VTAS, šeimynos	apie 36 vaikai
1.3.Plėtoti socialinės priežiūros, ilgalaikės/ trumpalaikės, dienos socialinės globos paslaugų teikimą vaikams, neįgaliems asmenims, senyvo amžiaus asmenims, socialinės rizikos suaugusiems asmenims, socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus	1.3.1. Finansuoti socialinių paslaugų teikimo išlaidas Kuršėnų vaikų globos namuose	393,1 *savivaldybės biudž. lėšos* 181,3 *valstybės biudž.tikslinė dotacija*	Savivaldybės administracija, Kuršėnų vaikų globos namai	apie 60 vaikų
	1.3.2. Tęsti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos teikimą socialinę riziką patyrusioms šeimoms, auginančioms vaikus	115,1 *valstybės biudž.tikslinė dotacija*	Savivaldybės administracija	apie 160 šeimų
	1.3.3. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių bei socialiai remtinų šeimų vaikams Lietuvos krikščioniško fondo Ginkūnų vaikų dienos centre	11,8 *savivaldybės biudž.lėšos*	Savivaldybės administracija, dienos centras	8 vaikai iš socialinės rizikos ir socialiai remtinų šeimų
	1.3.4. Socialinės priežiūros (pagalba į namus) paslaugų teikimo efektyvinimas	146,8 *saivaldybės biudž. lėšos*	Socialinių paslaugų centras	apie 125 asmenys

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
	1.3.5. Finansuoti ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos paslaugas neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims	204,80 *savivaldybės biudž. lėšos* 118,4 *valstybės biudž.tikslinė dotacija*	Savivaldybės administracija	apie 130 asmenų
	1.3.6. Finansuoti apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugų teikimą	3,3 *savivaldybės biudž. lėšos*	Savivaldybės administracija, VšĮ „Senolių namai“	1 asmuo
	1.3.7. Tęsti dienos socialinės globos paslaugų finansavimą sutrikusio intelekto asmenims	24 *savivaldybės biudž.lėšos* 63,1 *valstybės biudž. tkslinė dotacija*	Savivaldybės administracija, VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	24 asmenys
	1.3.8. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių šeimų vaikams VšĮ „Eterna Vita“ vaikų dienos centre „Vaikystės spalvos“ Kuršėnų mieste	14,5 *savivaldybės biudž.lėšos*	Savivaldybės administracija, VšĮ „Eterna Vita“, VTAS	8 vaikai iš socialinės rizikos šeimų
	1.3.9. Finansuoti suaugusių socialinės rizikos asmenų apgyvendinimo paslaugas nakvynės namuose, krizių centre	6 *savivaldybės biudž. lėšos*	Savivaldybės administracija, paslaugas teikianti įstaiga	5 socialinės rizikos grupei priklausantys asmenys
	1.3.10. Skatinti NVO, dirbančių socialinio darbo srityje ir siekiančių mažinti socialinę atskirtį, veiklą ir bendradarbiavimą		Socialinių paslaugų centras, NVO	Bendrųjų socialinių paslaugų plėtra ir jų priartinimas prie žmogaus - kvalifikuota pagalba asmens gyvenamojoje vietoje bei galimybė laiku nustatyti problemą bei paslaugos poreikį

Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2016 metams

14 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (vietų sk.)
1. Ilgalaikė socialinė globa			
1.1.	Ilgalaikė socialinė globa asmenims su proto ir psichine negalia:		

1.1.1.	*Aukštelkės socialinės globos namai*	3
1.2.	Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su negalia:	
1.2.1.	*UAB „Sagera“ (Beržėnų senjorų namai)*	5
1.2.2.	*VšĮ „Senolių namai“*	1
2. Kitos socialinės paslaugos		

IV SKYRIUS
FINANSAVIMO PLANAS

Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

15 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		Praėję metai 2015	Einamieji metai 2016	Ateinantys metai 2017
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	756,1	942,1	950
1.1.	*Palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.*	*2,36*	*3,11*	*3,13*
2.	LR valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur (*soc. riz., sunki negalia, Kuršėnų vaikų globos namai)*	518,6	477,9	480
	Iš jų:			
2.1.	*Socialinės rizikos šeimų socialinei priežiūrai organizuoti, tūkst. Eur*	*99,2*	*115,1*	*115,1*
2.2.	*Asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti, tūkst. Eur*	*172,8*	*181,5*	*181,5*
2.3.	*Vaikų globos (rūpybos) išmokoms*	-	-	
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur	-	-	
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas, tūkst. Eur	331,1	336,0	340,0
5.	Kitos lėšos, tūkst. Eur (valstybės biudžeto lėšos socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektams finansuoti ir būsto pritaikymo neįgaliesiems lėšos)	73,3	119,3	120

Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

Pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai – savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšos. 2015 metais finansavimo šaltiniai išliko tie patys. Jie priklausė nuo teisinių aktų pasikeitimo, parengtų ir vykdomų projektų ir kt.

Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

16 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos (tūkst. Eur arba proc.)	
		Praėję metai 2015	Einamieji metai 2016
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	11,4	33,9
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	646,8	772,0
	Iš jų:		
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms (Kuršėnų vaikų globos namai, Socialinių paslaugų centras, Meškuičių ir Kuršėnų	514,5	611,8

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos (tūkst. Eur arba proc.)	
		Praėję metai 2015	Einamieji metai 2016
	ligoninių globos padaliniai, Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims)		
2.2.	Regioninių socialinių paslaugų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	132,3	160,2
2.3.	Nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybinėms organizacijoms	-	-
4.	Finansavimas vykdant socialinių paslaugų programas	97,9	136,2

Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

Siekiant plėsti socialinių paslaugų infrastruktūrą rajone, gerinti socialinių paslaugų kokybę būtina didinti žmogiškuosius išteklius. Šiandien vienam socialiniam darbuotojui darbui su socialinės rizikos šeimomis numatytas maksimalus normatyvas – 17 šeimų. Būtina spręsti socialinio darbuotojo šiam darbui klausimą Kuršėnų miesto seniūnijoje, kur su 34 šeimomis dirba vienas darbuotojas. Tai turi reikšmės teikiamų paslaugų kokybei bei operatyvumui.

Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatytų priemonių finansavimu

Šiaulių rajono socialinių paslaugų plane numatytų teikti priemonų įgyvendinimas priklauso nuo savivaldybės finansinių galimybių, kurios, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, yra ribotos. 2016 metais numatytos priemonės bus finansuojamos iš savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšų. Svarbu išlaikyti esamų paslaugų teikimą ir, atsižvelgiant į finansines galimybes, išplėsti esamų paslaugų apimtį, užtikrinant organizuojamų paslaugų kokybę.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Didėjant pensinio amžiaus asmenų skaičiui, palaipsniui didėja ilgalaikės socialinės globos paslaugų poreikis, kuris šiandien yra tenkinamas. Problema išlieka su suaugusiais socialinės rizikos asmenimis, kuriems rajone nėra įstaigos, galinčios teikti laikino gyvenimo ar laikino apnakvindinimo paslaugas.

Palyginti su ankstesniais metais, socialinių paslaugų poreikis savivaldybės gyventojams yra tenkinamas vis geriau, tačiau dar nevisiškai. Vis aktyviau į socialinių paslaugų teikimą įsitraukia nevyriausybinės organizacijos. Jos pakankamai aktyviai dalyvauja įgyvendinant įvairius projektus, gautas lėšas iš įvairių šaltinių naudoja socialinių paslaugų organizavimui, tai padeda iš dalies įveikti socialinę atskirtį. Nevyriausybinės organizacijos, tarpininkaudamos sprendžiant įvairias socialines problemas, įtraukia gyventojus į bendruomenės veiklą.

V SKYRIUS
PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

Socialinių paslaugų plėtros vizija

Sistemingai plėtojant socialinių paslaugų sistemą tikimasi, jog prioritetinės socialinių paslauugų gavėjų grupės gaus jų poreikius tenkinančias bei geros kokybės socialines paslaugas, padedančias sumažinti socialinės atskirties problemas. Socialinės paslaugos orientuotos į tuos asmenis, kuriems jų tikrai reikia. Tikslinga atkreipti dėmesį į suaugusius socialinės rizikos asmenis, kuriems šiandien rajone nėra įstaigos, galinčios teikti jiems socialines paslaugas. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83

patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metais veiksmų planas. Šiuo planu bus siekiama 2014–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą.

Taip pat labai aktualus yra bendradarbiavimo tarp valstybinių, savivaldybės, nevyriausybinių ir privačių organizacijų, kurios teikia socialines paslaugas, plėtojimas. Didėjanti specialistų socialiniam darbui darbo patirtis ir kompetencija pagerins teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas, planuojant jų mastą ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines socialinių paslaugų gavėjų grupes: neįgaliuosius, senyvo amžiaus asmenis, socialinės rizikos šeimas ir be tėvų globos likusius vaikus, suaugusius socialinės rizikos asmenis. Pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms tikslinga teikti ir plėtoti:

- neigaliems asmenims bei senyvo amžiaus asmenims – pagalbą į namus, bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumą bei integralios pagalbos (slauga ir socialinė globa namuose) paslaugas rajone;
- socialinės rizikos šeimoms – gerinti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę;
- likusiems be tėvų globos vaikams – skatinti įvaikinimą, globą (rūpybą), plėsti ilgalaikės bei trumpalaikės globos paslaugas šeimynose bei šeimose, teikti GIMK paslaugas.

Vykdant perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų pertvarką, savivaldybėje būtina plėtoti ir remti nestacionarias bendruomenines paslaugas. Tokio pobūdžio paslaugos yra prioritetinės, labiau atitinka šiuolaikinę paslaugos gavėjo gerovę. Paslaugos, kurios yra artimiausios ateities siekiamybė, turėtų būti: ilgalaikė / trumpalaikė socialinė globa šeimynose (šiuo metu jų yra trys), profesionalūs globėjai tėvų globos netekusiems vaikams, grupiniai gyvenimo namai vaikams ir jaunuoliams su negalia, laikino „atokvėpio“ paaslaugos.

Kuršėnų vaikų globos namuose yra potencialios galimybės plėtoti bendruomeninių paslaugų vaikams ir šeimai infrastruktūrą – dienos, savaitės socialinės globos paslaugos, laikino „atokvėpio“ paslaugos mamoms (tėvams) su kūdikiais (vaikais) socialinių įgūdžių formavimui, būsto paieškai, vaikų ir tėvų atskirties mažinimui, vaikų dienos priežiūros ir popamokinio ugdymo paslaugoms.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ kartu su nevyriausybine organizacija Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“ turi viziją 2016–2020 metais įkurti grupinius gyvenimo namus bei laikino atokvėpio tarnybą ir teikti bendruomenines paslaugas. Grupinio gyvenimo namų (ilgalaikės socialinės globos) paslaugų poreikis būtų aštuoniems ir laikino atokvėpio tarnybos (trumpalaikės globos) paslaugų poreikis devyniems sutrikusio intelekto asmenims. Lėšos planuojamos iš ES fondų 85 % ir savivaldybės – 15%.

Būtina telkti nevyriausybines organizacijas darbui su žmonėmis, patyrusiais socialinę atskirtį dėl neįgalumo. Teikiant socialines paslaugas, svarbu bendradarbiauti ir dirbti komandoje. Socialinės paslaugos turi būti teikiamos kompleksiškai bei derinamos su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis.

Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

Tikimasi, kad lėšos, skiriamos socialinėms paslaugoms iš savivaldybės biudžeto, nemažės, nes esant demografinei kaitai, augs žmonių, kuriems bus reikalingos paslaugos, skaičius. Be to, nuolat kinta ilgalaikės socialinės globos paslaugų kainos globos namuose. Dėl šių priežasčių didės našta savivaldybės biudžetui, finansuojant paslaugas mažas pajamas gaunantiems asmenims. Socialinėms paslaugoms skiriamų lėšų dalis kiekvienais metais turėtų didėti, taip pat tikslinga būtų didesnį dėmesį skirti bendruomeninių paslaugų plėtrai.

Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Numatoma, jog socialinių paslaugų poreikis socialinės atskirties žmonių grupei nežymiai kis, todėl bus stengiamasi šį poreikį realizuoti įvairiais būdais per skirtingas funkcijas atliekančias institucijas, įstaigas ir organizacijas. Numatyti rajono biudžetą 3 metams yra sudėtinga, todėl planuojant socialines paslaugas, bus atsižvelgiama į savivaldybės biudžeto galimybes. Numanoma, kad pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai bus savivaldybės biudžetas, valstybės specialiosios tikslinės dotacijos lėšos savivaldybių biudžetams ir Europos Sąjungos paramos lėšos. Aktualu, kad būtų užtikrintas jau paskirtų ir skiriamų socialinių paslaugų teikimas, jų tęstinumas bei finansavimas.

Siūlomos plėsti regioninės socialinės paslaugos, jų rūšys ir prognozuojamas mastas

17 lentelė

Socialinių paslaugų rūšys (nurodyti pagal žmonių socialines grupes)	**Mastas (vietų skaičius)**
Trumpalaikės socialinės globos paslaugos socialinės rizikos asmenims (psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose)	5

VI SKYRIUS
PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planą įgyvendina Socialinės paramos skyrius, VTAS kartu su kitais savivaldybės administracijos padaliniais, socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis bei organizacijomis.

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas bus vertinamas baigiantis kalendoriniams metams, atsižvelgiant į vykdomą savivaldybės biudžetą.

Plano vertinimo rezultatai bus aptariami su socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovais, savivaldybės administracijos atstovais, nevyriausybinėmis organizacijomis asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Jo metu aptariamos iškilusios kliūtys plano įgyvendinimui, laukiamų rezultatų pasiekimui, ieškoma būdų kliūčių šalinimui. Įvertinus atliktus darbus, bus planuojamos socialinės paslaugos 2017 metams.

Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Pasiekti rezultatai, įgyvendinti tikslai ir uždaviniai bus analizuojami ir tikslinami pasitarimuose, bendrų susirinkimų metu, bendradarbiaujant su socialinių paslaugų įstaigų vadovais bei darbuotojais, seniūnijų socialiniais darbuotojais, nevyriausybinių organizacijų atstovais. Bus įvertinti kintantys veiksniai ar susidariusios aplinkybės, turinčios įtakos socialinių paslaugų plano įgyvendinimui.

Siekiant sėkmingo socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, visos savivaldybėje teikiamos socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos registruojamos socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS).

_____